

Je geeft de werkelijkheid uit handen

Bidden tot een groot Geheim is altijd een monoloog.

„Vlak voordat de dichter Hans Andreus overleed aan kanker schreef hij een ‘Laatste gedicht’. Een magistraal gedicht, dat ik graag citeer om iets duidelijk te maken over bidden:

Laatste gedicht

Dit wordt het laatste gedicht wat ik schrijf,
nu het met mijn leven bijna is gedaan,
de scheppingsdrift me ook wat is vergaan
met letterlijk de kanker in mijn lijf,

en, Heer (ik spreek je toch maar weer zo aan,
ofschoon ik me nauwelijks daar iets bij voorstel,
maar ik praat liever tegen iemand aan
dan in de ruimte en zo is dit wel

de makkelijkste manier om wat te zeggen),
hoe moet het nu, waar blijf ik met dat licht
van mij, van jou, wanneer het vallen, weg in

het onverhoeds onnoemelijke begint?
Of is het dat jij me er een onverdicht
woord dat niet uitgesproken hoeft voor vindt?

„Het gebed is de vitale kern van religie. Bidden is een vorm van bestaan, je binnenste buiten keren. En inderdaad, je bidt niet tot een groot Geheim. Hans Andreus zegt dat hij zich bij God of Heer nauwelijks iets voorstelt, misschien is hij gewend te spreken over God als een groot Geheim, of als Iets, of staat God voor hem voor het Licht.

Hoe dan ook, op het moment dat het mensens wordt, en je je laatste gedicht opschrijft, en je gaat bidden, richt je je tot iemand. Betekent dit dat God iemand is? Nee. Het betekent wel

dat bidden dialogisch is. Wil zijn. Iemand die bidt, zoekt gehoor. Wil gehoord worden.

Door Iemand, niet door een Geheim.

„Het kan wel een geheimzinnig iemand zijn. In de christelijke traditie bidden we tot de drieëenheid, tot de drievuldigheid Gods, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Dat is eigenlijk een draak van een voorstelling. Het is een voorstelling die een eind maakt aan alle voorstelbaarheid. Het is een constructie van drie gestalten, die je telkens een andere kant van God laat zien. Je moet de drieëenheid wel een Ietsand noemen.”

Pardon? Een Ietsand?

„Voor mensen is het eenvoudig: er bestaan mensen, dieren, en dingen. Het goddelijke is meer, is mens en ding tegelijk en meer dan dat. En is de relatie daartussen. De theologie heeft zich uitgeput in de beschrijving van de relatie tussen de drieëenheid. Een lyrisch loflied op liefde en gemeenschap, als je dat allemaal leest. Maar het maakt God ook weer onbegrijpelijk.

In het gesprek met de Islam is de drieëenheid ook vaak de bottleneck. Moslims hebben een heel enkelvoudige voorstelling van Allah. En zij beschuldigen christenen ervan Jezus goddelijk te hebben gemaakt. Zij zien christenen dan ook vaak als tritheïsten, aanhangers van drie goden. Ondanks de onmogelijkheid van de voorstelling hebben christenen de afgelopen eeuwen vastgehouden aan dit beeld. Dit geeft aan dat er een hardnekkige wil bestaat om God geheim te laten zijn, Iets, en tegelijkertijd Iemand met wie je kunt communiceren, en met wie je een persoonlijke verhouding kunt hebben. De ongenaakbare Vader, de Zoon die een van ons wordt, de Geest als de liefdesband tussen beiden. Ontzagwekkend en intiem tegelijk. Wie de Drieëenheid kent, laat het wel uit zijn hoofd van zijn gebed een verlanglijstje te maken, gericht aan een soort Sinterklaas.”

Het gaat dus niet om de voorstelling van God als persoon, het gaat om de persoonlijke verhouding die je met die voorstelling zoekt.

„Precies.”

Je zoekt die persoonlijke verhouding omdat je antwoord wilt.

„Nee. Je wilt gehoord worden.”

Wie wil er nu gehoord worden als het antwoord niet ter zake doet?

„Antwoord is per kerende post een reactie. Daarom vind ik een smeekgebed ook een heel hachelijk soort gebed. Opnieuw Hans Andreus: ‘hoe moet het nu, waar blijf ik met dat licht/ van mij, van jou, wanneer het vallen, weg in het onverhoeds onnoemelijke begint?’ Hij vraagt toch niet of de Heer hem van de kanker wil genezen? Hij wil iets anders.”

Wat?

„Je wilt de eigen grenzen van je leven overstijgen. Dat is transcendentie. Andreus is bezorgd om het Licht. Daar spreekt hij God op aan. Waar het jou omgaat in het leven, dát moet verder, dat moet in goede handen zijn.”

Als je kanker hebt, wil je je eigen leven toch ook in goede handen zien?

„Daar ben je toch wel nuchter in? Het gebed van Andreus staat lijnrecht tegenover het werk van Jomanda. Gebedsgenezing is een vorm van magie. Jij probeert de werkelijkheid naar je hand te zetten en je gebruikt God daarbij als instrument. Omgekeerd draagt Andreus de werkelijkheid over, geeft haar uit handen, en hoopt en bidt dat het goed met haar gaat. Daar vraagt hij: ‘Heer, hoe moet het nu, waar blijf ik met dat licht?’ Dat is het einde van de magie.”

En na zo'n gebed hoop je rustig te worden.

„Niet in de zin van stoïcijns, onaangedaan, of onverstoorbaar. Wie dat wil bereiken moet zichzelf heel veel geweld aandoen, zijn pijn onderdrukken, zijn gevoelens afsnijden.

Wat dan, hoop je na zo'n gebed vrede te vinden?

„Niet in de zin van tevredenheid. Dat is te weinig, te egocentrisch ook. Je hoopt dat het goed komt met jou.”

Goed? Hij gaat dood.

„Maar hij levert zijn ledven uti aan God, zet alle kaarten op kaarten op dat ‘onverdichte woord’, dat hij zelf niet meer kan dichten. Wat voor stervensproces iemand ook meemaakt,

uiteindelijk kan er een moment komen dat hij zegt: het is goed zo: laat God mijn onvoltooide leven maar voltooiën. Dat moment hoop je met het gebed te bewerkstelligen. Zoals Jezus zegt: Het is volbracht, in uw handen beveel ik mijn geest.”

Zou je ervaring een antwoord kunnen noemen?

„Ja.”

En wie die ervaring niet deelachtig wordt, heeft geen antwoord op zijn gebed gekregen?

„Dat weet ik niet. Hij heeft in elk geval dat antwoord zo niet ondervonden. Maar is God niet groter dan onze ervaring?”

-0-

(in: Peter Henk Steenhuis, *De persoonlijke God. Gesprekken op de grens van filosofie en geloof*. Van Gennep Amsterdam 2007, 125 - 128).